

Omejitev selilne svobode odvetnikov.

Izšla je ces. naredba z dne 11. februarja 1915, drž. zak. št. 33, da se dovoljuje pravosodnemu ministrstvu, določiti okolišev višjih deželnih sodišč, v katere ni dopustna selitev odvetnikov iz okolišev drugih višjih deželnih sodišč (§ 21 odv. reda). Z ministrsko naredbo se tudi lahko določi, da se smejo v odvetniške imenike določenega okoliša višjega dež. sodišča vpisati odvetniški kandidatje le takrat, če so bili vpisani gotovo dobo v imenik odvetniških kandidatov dotičnega višjesodnega okoliša.

Na tej podlagi je takoj izdalo pravosodno ministrstvo naredbo z dne 11. februarja 1915, drž. zak. št. 34, da se odvetniki iz okolišev drugih višjih dež. sodišč ne smejo do preklica seliti v okoliš višjega dež. sodišča na Dunaju in da se smejo v odvetniške imenike tega višjesodnega okoliša vpisavati odvetniški kandidati le tedaj, ako so bili najmanj dve leti vpisani v imenik odvetniških kandidatov pri eni izmed odvetniških zbornic v okolišu tege višjesodnega okoliša.

Ta hipna preuredba odvetniškega reda je vzbudila presečenost in veliko razburjenje, seveda v prvi vrsti v odvetniških krogih. Ne samo, ker zadeva ob temeljno stanovsko pravico svobodnega preseljevanja, marveč tudi, ker je očitno naperjena proti onim nesrečnim odvetnikom s sedežem v Galiciji in Bukovini, ki so morali trumoma bežati pred sovražnikom in so se s svojimi rodbinami vred zatekli v dunajsko prestolnico, nekateri pač z namenom, da tu z nadaljevanjem prakse služijo svoj vsakdanji kruh in če treba si tudi v zmislu § 21 odv. r. zagotove nov uradni sedež. To jim je sedaj naredbenim potom onemogočeno, kakor je tudi odvetnikom izven spodnje- in gorenjeavstrijske ter solnograške kronovine zabranjena selitev v okoliš višjega dež. sodišča na Dunaju, dočim ostane odvetnikom iz tega okoliša svoboda selitve kamorkoli v druge kronovine kakor doslej.

Da bode ista pravosodna uprava, ki je nedavno v svojem načrtu novega odvetniškega reda pripoznala načelo svobodnega gibanja odvetnikov, začela zapostavljati to načelo, ni bilo misliti. Presenetilo je zlasti, da se je to zgodilo, ne da bi bile o taki

nameri poprej obveščene odvetniške zbornice, osobito njih delegacija, dasi se je bil doslej sedanji pravosodni minister držal dosledno hvalevrednega pravila, da se pri vseh načrtih, ki se tičejo odvetniškega delokroga, povprašajo za mnenje odvetniške zbornice. V tem slučaju se je premenil odvetniški red celo nekaj dni potem, ko se je bila najštevilnejša in drugače zelo merodavna odvetniška zbornica na Dunaju v svoji plenarni seji dne 5. februarja izrekla s pretežno večino proti vsaki naredbi zastran preseljevanja odvetnikov in to baš spričo »navala« odvetniških beguncev iz vzhodnih pokrajin.

Vsemu temu primeren odmev je dobila ta ministrska naredba takoj v raznih javnih dunajskih glasilih, zlasti tudi v »Jur. Blätter« in »Gerichtshalle«. Cela vrsta znanih dunajskih odvetnikov in pravniških pisateljev pobija utemeljenost in smotrenost te premembe odvetniškega reda, osobito tudi glede na njen način in njeno dobo. Da so se oglasili tudi odvetniki iz Galicije in Bukovine za svojo, najbolj prizadeto usodo ter napovedali vse korake za obrambo svojih pravic, skoraj ni treba posebej omenjati. Po nujnem predlogu njihovih zbornic je sklenila oster protest zoper naredbo tudi delegacija odvetniških zbornic v svoji seji dne 18. februarja, ko se je bila zbrala na posvetovanje o ministr. načrtu za nagrado konkurznih upravnikov. Za ta protest in umik naredbe so glasovali vsi delegati, razun treh, in pri tem jo edinole štajerska zbornica izjavila po svojem zastopniku, da odobruje ministr. naredbo. Vsa ta, torej skoraj brez izjeme neugodna kritika, po svoji obliki prostodušna, odločna, deloma tudi agresivna, je našla tudi ob sedanji strogi cenzuri prosto pot v javnost.

Stvar je prevažna, da se ne bi ogledala od »pro«- in »contra« strani. Nagibe k naredbi je vlada razglasila v uradnem listu naslednje: »Leto za letom narašča odvetništvo v mnogih krajih tolikanj, da se je bati za položaj stanu, za interese pravosodja in prebivalstva, ki išče pravice. Vojno stanje je povečalo nevarnost nagle, znatne pomnožitve odvetnikov v okolišu višjega dež. sodišča na Dunaju s priseljevanjem tujih odvetnikov. Mnogo odvetnikov, ki so zaradi vojnih razmer popustili svoje domovališče, je pokazalo namero, preseliti se na Dunaj ali kam drugam v tem višjesodnem okolišu. Takšna nagla po-

množitev bila bi v sedanjih razmerah posebno nevarna, ker je vojno stanje itak zelo skrčilo priliko odvetniškega zaslужka. Vlada je torej prisiljena k sredstvom zoper to, in zato izide cesarska, oziroma ministrska naredba (znane vsebine).« — K tem nagibom pripominja češki »Právník«: Vsakdo bo pritrdil, da pristojna vsem beguncem iz Galicije in Bukovine, torej tudi odvetnikom, izdatna podpora, do katere imajo pravico kakor državljani. Ne smemo pa biti za to, da bi se ta podpora dala na način, po katerem bi bil ogrožen itak prenapolnjeni odvetniški stan na Nižjeavstrijskem, kar bi se gotovo zgodilo z naglim in neomejenim navalom galiških in bukovinskih beguncev. Drugače je pomniti, da se končno tu uradno konstatuje čedalje večje prenapolnjenje odvetništva in iz tega izhajajoča nevarnost za koristi pravosodja in občinstva.«

To je vse, s čimer se — vsaj v javnosti — opravičuje izdana naredba.

Nasprotna kritika pa — ki je osredotočena v posebni spomenici zbornic v Lvovu, Krakovu, Przemyslu, Samboru in v Bukovini (poslujočih sedaj na Dunaju) — navaja in poudarja bistveno:

1. Z naredbo se predvsem rušijo temeljne pravice odvetniškega stanu, kojega nezavisnost in samouprava sta potrebni v pravni državi kakor garancija za pravilno izvrševanje pravic občinstva.

a) Ž njo se odpravlja selilna svoboda odvetnikov, na kateri skoraj pol stoletja deloma temelji nezavisnost avstrijskega odvetništva. Odvetnikom iz Galicije in Bukovine se jemlje pridobljena pravica, ne da bi se jim obenem zagotovila eksistenca z uradnim sedežem. To ni niti pričetek za »*numerus clausus*«, ker se ne da naredba spraviti v nikak organizacijski sistem odvetništva.

b) Naredba krši državni osnovni zakon z dne 21. dec. 1867, drž. zak. št. 142 in sicer v čl. 4. in 6. o selilni svobodi, ki velja tudi za izvrševanje vsake pridobitne stroke, kjerkoli v državi pod zakonitimi pogoji. Ta selilna svoboda se po § 1 zak. od 5. maja 1869 tudi med vojno ne da suspendirati, najmanj pa s § 14. Če torej naredba prepoveduje, ne da bi se premenili zakoniti pogoji za izvrševanje odvetništva, selitev odvetnikov v okoliš višjega dež. sodišča dunajskega, se s tem protizakonito posega v ustavno zajamčene pravice državljanov.

2. Z naredbo se krati avtonomija odvetništva, ki obsega v glavnem zakonito oblast, da odvetništvo samo odloča, kdo mu naj z zakonitimi pogoji pripada in kdo ne. Naredba prepoveduje odvetniškim zbornicam višjesodnega okoliša dunajskega, vsprejemati v svojo sredo kolege istega prava in iste države. Ustvarjen je precedens, vsled katerega se ostanek avtonomije do preklica le še tolerira.

3. Naredba krši pridobljene pravice. Ako je okolo tisoč odvetnikov moralo pobegniti iz Galicije in Bukovine, pa se ne smejo preseliti s svojo prakso, pomeni to za njih izgubo odvetniške pravice. Prepoved velja sedaj sicer le poglavitno glede Dunaja. Če pa je bila potrebna tukaj, kjer gre za dva milijona prebivalcev in za okolo 1500 odvetnikov, in če se je ves višjesodni okoliš zaprl spričo 70 galiških in bukovinskih odvetnikov, ki so naznanili namen preselitve, potem bi bila prepoved osnovana tudi, ako bi se le nekaj odvetnikov hotelo preseliti v kak drugi manjši kraj, z eno besedo: povod bi bil na podlagi vladnih nagibov, da se odvetnikom-beguncem pozapro vsi ostali sodni okoliši. To pa je gola razlastitev pravic dotičnih odvetnikov, ki je tembolj neutemeljena, ker se ni v protislovju z načeli vsakega zakonodajstva določila nikaka odškodba za prizadete.

4. Če vladni nagibi pravijo, da je bilo treba naredbe radi nevarnosti za pridobitne razmere dunajskih odvetnikov, je omeiniti, da Berlin ne šteje mnogo več prebivalcev, kakor Dunaj, a ima 1000 odvetnikov več. Budapešta, ki šteje komaj polovico dunajskega prebivalstva, ima blizu 2000 odvetnikov. Če bi se torej na Dunaj priselilo sedaj 70 odvetnikov, ki nimajo z domačim prebivalstvom nobenih zvez, bi to baš v vojnem času gotovo nič ne vplivalo na zaslužek ostalih 1500 odvetnikov. Dunajska zbornica sama ne uvidi nobene nevarnosti, sicer bi si pa že znala pomagati, ne da bi bilo treba kršiti temeljne pravice odvetništva in še višjih družabnih vrednosti.

Vsled sovražnikove invazije na vzhodu države se je na Dunaju nastanilo kakih 250.000 ljudi iz Galicije in Bukovine. Vsaj 150.000 jih prlpada k srednjemu in imovitejšemu sloju. Ti naseljenci potrebujejo baš sedaj za svoje pravne razmere odvetniške pomoči. Na Dunaju poslujejo celo sodišča za Galicijo in to tudi v zadevah, katere so že leta in leta zastopali gališki

odvetniki. Vsi oziri pravne politike govore za to, da imajo stranke domače zastopništvo, ki se je z njimi vred preselilo na Dunaj. Z naredbo se gotovo tudi ne mara doseči to, da gališki odvetniki izgube svojo klientelo in jo oddajo — dunajskim.

5. Galicija obsega 78.000 štir. kilometrov površine. Po oficialnih pozvedbah je le 4000 štr. kilometrov zemlje, ki ni prizadeta po vojnih dogodkih. Galicija je torej žrtev za celo Avstrijo. Skoraj vsi gališki odvetniki so prišli ob znaten del premoženja, nekateri so izgubili vse, še drugi so ujetniki v Sibiriji. In po vsem tem, baš iz tega povoda se tem odvetnikom utesnjuje, da, celo onemogoči zaslužek. Z naredbo se je ustvarilo izjemno stanje ne v podporo, ampak na škodo teh odvetnikov. Naredba greši objektivno proti načelu, katero je izrekel znan učitelj državnega prava, da mora namreč vsako pravno pravilo uresničiti vsaj etični minimum. — —

Tako kritika. Mnogi pravijo po vsem tem, da zadeva spada med uganke. Sluti se, da za to kratko naredbo tiče problemi in dejstva, ki vplivajo daleč preko na videz skromne,časne odredbe. Čas bo pojasnil tudi to. Za sedaj je izhod — težak.

Dr. M.

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

a) Če pri kupčijah na obroke s pridržkom lastninske pravice (pactum reservati dominii) poseže tretja oseba z izvršbo v prodajalčeve pravice, je prodajalec zavezan k tožbi po §-u 37 izvrš. r.; kupec je le dolžan obvestiti pravočasno prodajalca o tem posegu.

Na podlagi naročilnega lista z dne 19. decembra 1909 je prodala in izročila tožnica A, trgovka s šivalnimi stroji, tožencu B, tovarniškemu delavcu, dne 14. januarja 1910 šivalni stroj za dogovorjeno kupnino 110 K, plačljivo v mesečnih obrokih po 4 K proti izgubi obrokov ter s pridržkom lastninske pravice na kupnem predmetu do popolnega plačila kupnine. Na to je plačal toženec skupaj le 8 kron.